دکتورسالح ئیبراهیمی

سوورەی تەوبە: پەشیمانی ١٧٩ ئایەتە

سوورەی تۆبە: پەشیمانی لە مەدینە هاتۆتە خوارەوە و ١٧٩ ئایەتە

ئەمە بێزاری و دوورییە لە خوا و پێغەمبەریەوە؛ لەو شەریکدانەرانەی وا ئێوە، پەیمان و بەڵێنتان لەگەڵیان گرێ داوە ﴿١﴾ جا (بەم حاڵەوە) تا چوار مانگ ڕێتان هەیە کە لە (گۆی) زەویدا بڕۆن و بزانن ئێوە ناتوانن خوا ناتەوان بکەن و خۆ لە بن دەسەڵاتی خوا ڕزگار بکەن، خوا ڕیسواکەری خوانەناسانە ﴿٢﴾ ئەمە ئاگاداری‌نامەیەکە لە لایەن خوا و پێغەمبەریەوە بۆ (هەموو) خەڵک لە ڕۆژی حەجی (مەزن) ئەکبەر (ڕۆژی جێژنی قوربان)، خوا و پێغەمبەری ئەو لە بتپەرستان بێزارن، جا ئەگەر پەشیمان ببنەوە بە قازانجتانە و ئەگەر ملیش بادەن، لێتان ڕوون بێ لە دەس خوا دەرناچن و مژدە و مزگێنیش بە خوانەناسان بدە ئازاری پڕدەرد بەشیانە ﴿٣﴾ مەگەر کەسانێ لە بتپەرستان کە لەگەڵ ئەوان پەیمانتان گرێ دابێ، لە پاشان شتێکیان لێ کەم نەکردووە و پشتیوانیشیان لە هیچ کەس بە دژی ئێوە نەکردووە، جا پەیمانی ئەوانە تا کۆتایی ماوەی دیاری‌کراو ڕابگرن، خوا خۆپارێزانی خۆشدەوێ ﴿٤﴾ جا کاتێ کە مانگە (ئاگربەس:) حەرامەکان تەواو بوون، لە هەرکوێ بتپەرستانت دەستکەوت، بیانکوژن و ئەوان بە دیل بگرن و ئابلۆقەیان بدەن و لە هەر کەمینگایەکدا مردە و زیندە و ڕەبەت و بۆسەیان بۆ دابنێن و ڕێگایان پێ‌بگرن، جا ئەگەر تۆبە بکەن و نوێژ بەجێ‌بێنن و زەکات بدەن، ڕێگایان بۆ بکەنەوە، بە هەقیقەت خوا لێبور و فرە دڵاوێنە ﴿٥﴾ ئەگەر یەکێ لە بتپەرستان پەنای بۆ تۆ هێنا و خۆی خستە بەر داڵدەی تۆ، پەنای بدە تا قسەی خوا ببیسێ (و بیری لێ بکاتەوە)، لە پاشان ئەو بە جێگای هێمن بگەینە، با نەترسێ چونکە ئەوان هۆزێکی نەزانن ﴿٦﴾

Dr. Saleh Ebrahimi

دکتور سالح ئیبراهیمی

چلۆنە کوا ئەوانەی بتپەرستن؛ ئەو بەڵێن و پەیمانەی بە خـوا و پێغەمـبەری دەیـدەن بەجێـی دێنن (کەچی ئەوانە هەمیشە بەڵـێنشـکێن بـوون) مەگەر کەسـانێ کە لەگەڵ ئەوان لە پەنـای مەسجدولحەرام پێکەوە پەیمانتان بەست، هێمان پێی وەفادارن و لە سەری ماون، جا مادام کە لە بەرانبەر ئێوەدا وەفادار بن، ئێوەش بەڵێنشکێن مەبن و لە بەرانبەر ئەوان وەفادار بـن، خـوا خۆپارێزانی خـۆشدەوێ ﴿٧﴾ چلـۆن (پەیمانتـان بـایەخی هەیـە) لە حاڵێکدا کە ئەگەر پێتـان بوێرن و بەسەر ئێوەدا زاڵ بن، نە خزمی لەبەر چاو دەگـرن و نە بەڵێنـی خۆیـان، هەر بە زمـانی خۆیان دڵخـۆش و ڕازیتـان دەکەن، بەڵام دڵیـان حاشا دەکـا، زۆربەی ئەوان فاسقن (: خـراپ و پەیمانشکێنن) ﴿٨﴾ نیشانەکانی خوایـان بە نرخـی کەم فرۆشت و (خەڵکیـان) لە ڕێگـای ئەو گێـڕایەوە، ئەوان کردەوەیەکـی بەدفەڕانە ئەنجـام ئەدەن ﴿٩﴾ (نەک تەنیـا لەبـابەت تـۆوە) لە بارەی هیچ بـڕواداڕێکەوە خزمـایەتی و پەیمـان لە بەرچـاو نـاگرن، هەر ئەوانەن دەسدرێـژکەر ﴿١٠﴾ جا ئەگەر تۆبە بکەن و نوێژ بەجێبێنن و زەکات بدەن، برای دینی ئێوەن، ئێمە نیشـانەی خۆمان بۆ دەستەیێ کە ئەزانن شی دەکەینەوە ﴿١١﴾ ئەگەر پەیمانەکانی خۆیان دوای بەڵێنـی خۆیـان بشـکێنن و تەوس و تـوانج لە ئـایینی ئێـوە بـدەن و قسـەی بەتێکـوڵ و بە تیـز و تـانە لەبـابەت دینـی ئێـوە بـدوێن، جـا لەگەڵ پێشـەوایانی خوانەناسـان بجەنگـن، هەر ئەوانەن بێپەیمانن، بەڵکوو دەستان لێ هەڵگـرن ﴿١٢﴾ ئایـا لەگەڵ هـۆزێ کە لە سـوێندەکانی خۆیـان پاشـگەز و پەشـیمان بـوونەوە و بـۆ دەرکردنـی پێغەمـبەر لـێبـڕان، خەزاو جەنـگ نـاکەن؟ لە حاڵێکدا هەر ئەوانیش دەسپێشخەرییان کرد لە شەڕ لەگەڵ ئێـوەدا، ئایـا لەوان دەترسـن؟ جـا خوا بەرحەقترە کە لێی بترسن، ئەگە بڕوادارن ﴿١٣﴾

Dr. Saleh Ebrahimi

لەگەڵیان بجەنگن، (ئەگەر بجەنگن) خواش بە دەس ئێوە ئازاریان ئەدا و ژێریان دەخا و یارمەتی ئێوە ئەدا (تا زاڵ بن) بەسەریاندا، کوڵی دڵ و دەروونی بڕواداران شەفا ئەدا و دایدەمرکێنێ ﴿١٤﴾ ڕق و قینی دڵیان ڕائەماڵێ و لە ناو ئەبا، پاکی دەکاتەوە، خوا تۆبەی هەرکەس کە بیەوێ (و شیاویش بێ) وەردەگرێ، خوا فرە زانا و لەکارزانە ﴿١٥﴾ ئایا لاتان وایە کەس خۆتان تێناگەیێنێ و هەروا ملی پێوەنێن، خوا کەسانێ لە ئێوە کە خەزایان کرد و غەیری خوا و پێغەمبەری ئەو و بڕوادارانیان نەکردۆتە ڕازداری خۆیان؛ بێ ئاگایە، خوا بەوەی دەیکەن بە ناخی ئاگایە ﴿١٦﴾ ناشێ ئەوانەی هاوبەشیان بۆ خوا داناوە، مزگەوتەکانی خوا ئاوەدان بکەنەوە، بە تایبەت کە لەسەر کوفری خۆیان شایەدن، ئەوانە کردەوەیان بەفیرۆ چووە (بێبایەخ بووە)، لە ئاگردا بۆ هەمیشە قەتیسن ﴿١٧﴾ تەنیا کەسێ بۆی هەیە مزگەوتەکانی خوا ئاوەدان بکاتەوە کە بڕوای بە خوا و بە ڕۆژی بەرێ هێنابێ و نوێژ بکا و زەکات بدا، بێجگە لە خوا لە هیچ شتێک نەترسێ، جا ئەشێ تاقمێ ئاوا لە ڕێنوێنیکراوەکان بن ﴿١٨﴾ ئایا (کەسێ کە) بە حاجییان ئاو ئەدا و سەرپەرستی مەسجدولحەرام ئەکا، وەکوو کەسێ دائەنێن کە بڕوای بە خوا و ڕۆژی بەرێ هێناوە و لە ڕێگای خوادا خەزای کردووە (ئەم دووانە) لای خوا بەرانبەر نین، خوا هۆز و تاقمی ناحەقیکاران ناخاتە سەر ڕاستەڕێ ﴿١٩﴾ ئەوانەی بڕوایان هێناوە و کۆچیان کردووە و بە ماڵ و گیانیان لە ڕێگای خوادا خەزایان کردووە، لای خوا پلەیان بەرزترە، ڕزگاران هەر ئەوانن ﴿٢٠﴾

پەروەرێنەریـان بە ڕەحمەتـێ لە لایەن خـۆیەوە و ڕەزای خـۆی لەوان و بە بـاغ و بەهەشـتێ پـڕ نیعمەت و پایەدار مزگێنییان ئەداتێ ﴿٢١﴾ هەمیشـە لەو (باغانـە)دا دەمێنـنەوە، لای خـوا پاداشـی گەورە هەیە ﴿٢٢﴾ ئەی کەسـانێ کە بڕواتـان هێنـاوە! ئەگەر بـاوک و براکـانی ئێـوە ناباوەڕییان لە بڕوا پێ باشتر بوو و خۆشتریان ویست، بەلایانـدا مەچـن و توخونیـان مەکەون و مەیانکەنە دۆستی دینی خۆتـان، هەرکەس لە ئێـوە دۆسـتییان بکـا سـتەمکاران هەر ئەوانـن ﴿٢٣﴾ بڵێ: ئەگەر باوکتـان و منـداڵەکانتان و براکانتـان و ژنەکانتـان و خێڵەکانتـان، و مـاڵ و دارایییەک کە بە دەستتان هێناوە و کەلوپەلی بازرگانی کە دەترسن لە کەمی بـدەن و لە بـرەو کەون و خانووبەرەی باش و دڵپەسەند و جێی حەوانەوە کە خۆشتان دەوێ و حەزی لێ دەکەن لە خوا و پێغەمبەری خوا و خەزا لە ڕێگای خودادا لاتان گرینگتر و خۆشەویستترە، جا چاوەڕوان بن کە تا خوا فەرمان (و جەزرەبەی) خۆی بۆ ئێوە بنێرێ، خوا خێڵ و تاقمی فاسق و نافەرمـان ڕێنوێنی ناکا ﴿٢٤﴾ بە هەقیقەت خوا لە زۆر مەیداناندا یارمەتی ئێوەی دا (و بەسەر دوژمندا زاڵـی کـردن) و لە ڕۆژی حـونەین (یشـدا یـارمەتی دان)، لەو کـاتەی کە لە زۆربـوونی خۆتـان سەرتان سووڕما، بەڵام (زۆربوونتان) لە هیچ شـتێک ئێـوەی بـێنیـاز نەکـرد (و کۆسـپێکی لە ڕێتان لانەبرد) و (گۆی) زەوی بەو هەموو بەرینییەوە بۆتان تەنـگەبەر بـوو، لە پاشـان پشـتتان کردە دوژمن و ڕاتانکرد ﴿٢٥﴾ لە پاشان خوا دڵنیایی (سەکینە و) هێمنـایەتی خـۆی بـۆ سـەر پێغەمبەری خۆی و بۆ بڕواداران نارد و پێشمەرگە و گریلایشی دابەزاند و ناردی (تـا یـارمەتی ئێوە بدەن) کە ئێوە ئەوانتـان نەدەدی، خـوا خوانەناسـانی جەزرەبە دا و سـزای خوانەناسـانیش هەرئەوەیە ﴿٢٦﴾

دکتور سا لح ئیبراهیمی

پاشان لە دوای ئەوەیش هەرکەسێ خوا بیەوێ (و شیاویش بێ) پەشیمانی و تۆبەی لێ قەبوول دەکا، خوا فرە لێبور و دڵلاوێنە ﴿٢٧﴾ ئەی کەسانێ کە بڕواتان هێناوە! بە هەقیقەت بت پەرستان ناپاکن، جا نابێ دوای ئەمساڵ لە مەسجدولحەرام نێزیک بنەوە، ئەگەر لە هەژاری و ئاتاجیش ئەترسن، جا خوا لە خۆی بێنیازتان دەکا، ئەگەر بیەوێ، خوا پڕ زانا و لەکارزانە ﴿٢٨﴾ بجەنگن لەگەڵ ئەوانەی کە بڕوایان بە خوا و ڕۆژی بەرێ نییە، بە حەرام و بە نارەوای نازانن ئەوەی وا خوا و پێغەمبەری ئەو بە نارەوایان داناوە، ئەو کەسانەی کیتاویشیان پێدراوە نایێنە سەر دینی ڕاستیش تا ئەو تا بە دەستی خۆیان بە زەلیلی و سەرشۆڕی سەرانەی خۆیان بە ئێوە بدەن ﴿٢٩﴾ جوولەکە وتیان: عوزەیر کوڕی خوایە! فەلەکان وتیان: مەسیح کوڕی خوایە، ئەم قسانە کە بە زاریانەوەیە؛ وەک قسەی کەسانێکە لەبەرا حاشایان لە خوا و پێغەمبەر کردبوو، خوا بیانکوژێ چ درۆیەک دەڵێن؟ ﴿٣٠﴾ (ئەوانە:) لەجیاتی خوا زانایان و ڕەبەنەکانی خۆیان، مەسیحی کوڕی مەریەمیان کردە گەورە و خوا، لە حاڵێکدا بێجگە لەمە فەرمانیان پێ نەکرابوو کە نابێ بێجگە لە خوای تاق و تەنیا بپەرستن؛ خوا پاکە و لەوەیش بەدوورە کە بە هاوتای خوای دادەنێن ﴿٣١﴾

Dr. Saleh Ebrahimi

دکتور سالح ئیبراهیمی

ئەوانە دەیانەوێ بە فووی دەمیان تیشکی ڕووناکایی خوا بکوژێننەوە، بەڵام خوایش خۆی لێ بڕاوە کە ئەم تیشکە (دینی ئیسلام) بە تەواوی سەربخا با خوانەناسانیش حەز نەکەن و پێیان ناخۆش بێ ﴿٣٢﴾ ئەو زاتێکە پێغەمبەری خۆی بۆ ڕێنیشاندان و ئایینی بەرهەقەوە نارد تا هەموو دینەکان وەبەر خۆی بدا و بەسەریاندا زاڵی بکا، هەرچەند ئەوانەی هاوبەشیان بۆ خوا داناوە؛ حەز نەکەن و پێیان ناخۆش بێ ﴿٣٣﴾ ئەی کەسانێ کە بڕواتان هێناوە! زۆرێ لە زانایان (ی ئەهلی کتێب) و ڕاهیبان، ماڵی خەڵک بە خوتوخۆڕایی دەخۆن و لە ڕێگای خوایش دەیانگێڕنەوە، ئەوانە کە زێڕ و زێو دەکەنە گەنجینە و لە ڕێگای خوادا نایبەخشنەوە، جا مزگێنییان بە عەزابی بەژان و پڕ دەرد بدەیێ ﴿٣٤﴾ ڕۆژێ کە (زێڕ و زێو) لە ئاگری جەهەندەمدا سوور ئەکرێتەوە، جا توێڵ و کەلەکە و پشتیانی پێ داغ ئەکرێ (بەوان دەڵێن:) ئەمە هەر شتە بوو کە کردتانە گەنج بۆ خۆتان، جا دەردی ئەو شتەی کە کردووتانەتە گەنجینە بۆ خۆتان بیچێژن ﴿٣٥﴾ لەو ڕۆژەوە کە خوا ئاسمان و گۆی زەوی داهێناوە لە کتێبی خۆیدا نووسیویەتی ژمارەی مانگەکان دوازدەن، کە لەوانە چوار مانگیان حەرامەمانگن (و جەنگ لەواندا قەدەغەیە)، ئەمە ئایینێکی بەردەوام و پتەوە (لای خوا)، جا لەبەر ئەمە لەم مانگانەدا ستەم لە خۆتان مەکەن (و لە هەر جۆرە خوێنڕێژی خۆ بپارێزن) هەمووتان بەتێکڕا لەگەڵ ئەم بتپەرستانە بجەنگن، هەروەکوو ئەوان هەموویان بە کەلەکۆمە لەگەڵ ئێوە جەنگ دەکەن، بزانن بەڕاستی خوا لەگەڵ خۆپارێزانە ﴿٣٦﴾

Dr. Saleh Ebrahimi

دکتور سالح ئیبراهیمی

گـوێزانەوە و جـێبەجـێ کـردن و دواخســتنی حەرامەمانگەکـان دەبێـتە هـۆی زیـاد بـوونی خوانەناسی و خوانەناسەکانی پـێ لارێ و گـومڕا دەکـا لە سـاڵێکدا شـەڕ بە ڕەوا دەزانـن و لە ساڵێکدا بە نارەوا، تـا ژمـارەی مـانگە ڕەوا و نارەواکـان بـخەنەوە یەک و بەخەیـاڵ بەرامـبەر بێنەوە و لە ئاکامدا ئەوەی خوا بە نـارەوای دانـاوە، بە ڕەوای بـزانن، دیـارە شـەیتان کـردەوەی ناحەز و کرێت و نارەوای ئەوانی لە بەرچاویان بۆیانی بە باش و جوان ڕازانـدۆتەوە، خـوا هـۆزی دژە دین ڕێنوێنی ناکا ﴿٣٧﴾ ئەی کەسانێ کە بڕواتان هێناوە! بۆچ کـاتێ کە بە ئێـوە وتـرا: لە ڕێگـای خـوادا بەرەو خەزا بـڕۆن، لە زەویـدا لەشگرانـی دەکەن؟ ئایـا بە ژیـانی دنیـا لەبـاتی ئاخیرەت ڕازی بوون! جا (بزانن) خۆشی ژیانی دنیا لەبەرانبەر ئاخیرەتدا شـتێک نـیـیە، مەگەر کەم و بێبـایەخ ﴿٣٨﴾ ئەگەر (بەرەو مەیـدانی خەزا) نەڕۆن، خـوا عەزابێـکی دەرداویتـان پـێ دەگەیێنێ و تاقمێتر لەبـاتی ئێـوە دائەنـێ، هـیچ زیـانێ بەو نـاگەیێنن، خـوا بەسـەر هەمـوو شتێکدا بەتوانـا و بەوزەیە ﴿٣٩﴾ ئەگەر یـارمەتی ئەو نەدەن، جـا بە هەقـیقەت خـوا بۆخـۆی دەهانای هات، ئەو دەمە کە خوانەناسان ئەویان (لە مەککە) دەرکردبـوو ئەو وەختـەیش کە لە ئەشـکەوتەکەدا بـوون، هەر یەکێـک بـوو لە دوو کەسـان، ئەو وەختـیش، بە هەواڵەکەی خـۆی (ئەبوبەکر)ی؛ دەوت: خەفەت مەخۆ، خوا لەگەڵمانە! لەو دەمەدا خوا سەکینە و ئۆقرەی خـۆی بۆ نـارد و بە سـپای پێشـمەرگە کە نەدەبینـدران یارمەتییـانی دا، وتـار و قسـە (و ئامـانجی) خوانەناسانی وەبنەدا و لە خوارێ ڕایگرت (و تێکی شـکاندن) و قسـەی خـوا (و ئـایینی ئەو)ی بەرز و سەر خست، خوا فرە بەدەسەڵات و لەکارزانە ﴿٤٠﴾

Dr. Saleh Ebrahimi

بەپەلە بەرەو جەنگ ڕاپەڕن، چ سووکبار و چ گرانبار بن و بە مـاڵ و گیـانی خۆتـان لە ڕێگـای خوا خەزا بکەن، ئەمە بۆ ئێوە باشترە ئەگەر بزانن ﴿٤١﴾ (تاقمێ لەوانە جـۆرێکن کـە) ئەگەر دەسکەوتێکی بێ ڕەنج و نێزیک و سەفەرێکی کورت و ئاسانیان لەبەر با (بۆ تەماعی دنیا) لە تۆ پەیڕەوی دەکەن، بەڵام ڕێگای سەخت و دژوار وەک: (جەنگی تەبـووک) بـۆ ئەوان (سـەخت) هات (لەبەر ئەوە لەشگرانییان کرد و ملیان بادا)، لە دواییدا بە خوا سـوێند ئەخـۆن کە ئەگەر بمانتوانیبـا، لەگەڵتـان دەهـاتین، (بەم درۆیانـە) خۆیـان لەنـاو ئەبەن، خـوا ئەزانـێ کە ئەوانە درۆزنن ﴿٤٢﴾ خـوا تـۆ ببەخشـێ، بـۆچ ئیجـازەت بەوان دا، کەمـێ خـۆت ڕابگرتبـا تـا بـۆت دەرکەوتبـا کـێهە ڕاسـتن و درۆبێـژانیش بناسـی؟! ﴿٤٣﴾ ئەوانە کە بە خـوا و ڕۆژی پەسـڵان بڕوایان هەیە، نایەن ئیجازەت لێ بخوازن کە ئایا بە گیان و بە ماڵ لە ڕێـی خـوا خەزا بکەیـن، دەرۆن دەیکەن، خوا خۆپـارێزان دەناسـێ ﴿٤٤﴾ تەنیـا کەسـانێ لە تـۆ ئیجـازە(ی نەهـاتن بـۆ جەنـگ) وەردەگـرن کە بڕوایـان بە خـوا و ڕۆژی جەزا نییـە و دڵ و دەروونیـان لە شـک و دوودڵیـدایە، جـا ئەوان لە دوودڵـی خۆیـان سـەرگەردانن ﴿٤٥﴾ ئەگەر (ڕاسـت دەڵـێن و بیانویستبایە (بۆ جەنگ) دەرکەون، کەرەستەی پێویستیان ئامـادە ئەکـرد، بەڵام خـوا هـاتنی ئەوانی پەسەند نەکرد، جا تین و تـاوی دڵـی ئەوانـی لە ورە خسـت و (لەم کـارەیش) ڕایگـرتن، بەوان وتـرا: لەگەڵ پەککەوتـوان و (منـاڵ و پیـر و نەخۆشـان) دابنیشـن ﴿٤٦﴾ ئەگەر لەگەڵ ئێوەیشدا بچووبایەنە (مەیدانی جەنگ)، بـێجگە لە دوودڵـی و پەرێشـانی شـتێکیان بە ئێـوە زیاد نەدەکرد و بەلەز لە نێوان ئێوەدا دەسیان دەکرد بە ئاژاوەنـانەوە، لە نێـو ئێـوەدا کەسـانێ (سسـت و زەعیـف) هەن کە قسـەی ئەوانەیـان دەبیسـت و وەریانـدەگرت، خـوا ئاگـای لە ناحەقیکاران و ستەمکارانە ﴿٤٧﴾

ئەوانە بەر لەوەش دەسیان دابووە ئاژاوەنانەوە و پشێوی و کردەوەکانیان بۆ تۆ گۆڕی و بەراوەژوو نیشانیان دەدا، هەتا فەرمانی خوا ئاشکرا بوو و سەر کەوت، لە حاڵێکدا پێیان ناخۆش بوو ﴿٤٨﴾ هەندێ لەوانە دەڵێن: ئیجازەمان بدە (تا لە خەزا بەشدار نەبین) و تووشی گوناحمان مەکە (نەوەکوو لەوێدا ئەوینداری کچە ڕۆمییان ببین)، ئاگادار بن (ئێستا) کەوتوونەتە ناو گوناح، جەهەندەم دەوری خوانەناسانی داگرتووە! ﴿٤٩﴾ هەرکاتێ چاکەیەک بە تۆ بگا، نارەحەتیان دەکا، ئەگەر خراپەیەک (تەنگانە و زەرەرێک) بە تۆ بگا، دەڵێن: ئێمە لەبەرا تێبینیمان دەکرد و مشووری خۆمان خوارد و کارقایمی خۆمان کرد، بە دڵخۆشی لە تۆ دوورەپەرێزی دەکەن ﴿٥٠﴾ بڵێ: هیچ ڕووداوێک بۆ ئێمە ڕوو نادا، مەگەر ئەوەی وا خوا بۆ ئێمەی نووسیوە، ئەو دۆست (و پشتیوانی ئێمەیە)، جا بڕواداران گەرەک و پێوستە تەنیا پشت بە خوا ببەستن ﴿٥١﴾ بڵێ: ئایا لەبابەت ئێمەوە بێجگە لە یەکێ لەو دووانەی کە هەردووکیان باشن چتێ ترمان تووش ببێ؟ (یا بەسەرتانا زاڵ دەبین یا شەهید دەکرێین)، ئێمەیش بۆ ئێوە چاوەڕوانین کە خوا ئێوە تووشی عەزابێ لە لایەن خۆیەوە بکا یا بە دەستی ئێمە (لەم دنیایە لەناو بچن)، جا چاوەنۆڕ بن و ئێمەیش لەگەڵ ئێوە چاوەڕوانین ﴿٥٢﴾ بڵێ: بە دڵ بێ یا بە نابەدڵی، ماڵێ کە بەختی بکەن، خوا لێیان قەبووڵ ناکا، چونکا ئێوە کۆمەڵێ لە ڕێ لادەر بوون ﴿٥٤﴾ هەر بۆیێ هەرشتێ بەختی بکەن خوا لێیان قەبووڵ ناکا، چونکا ئەوانە لە خوا و پێغەمبەرەکەی حاشایان کرد و نوێژەکانیان بە تەمەڵی بەجێدێنن و ئەوەی دەیشیبەخشن بە نابەدڵییە ﴿٥٤﴾

دکتور سا لح ئیبراهیمی

جا (زۆر بوونی) ماڵ و منداڵی ئەوان، سەرسوورماوت نەکا، خـوا ئەیەوێ بەو هـۆیەوە ئەوانە لە ژیانی ئەم دنیایە بەوانە شکەنجە بدا و بە سەختی گیـانی ئەوان دەربچـێ، چونکـا خوانەناسـن ﴿٥٥﴾ بە خوا سوێند دەخۆن کە ئەوان لە ئێوەن و کەچـی لە ئێـوە نـین، بەڵام ئەوانە تـاقمێکن ئەترسن (زراویان چووە)، چونکە درۆ دەکەن ﴿٥٦﴾ ئەگەر پەنا و پەسیو یـا جێـی حەوانەوە، یـا ڕەهۆڵێک یا ئەشکەوتانێک شک ببردبا و بدۆزنەوە، خۆی بـۆ لـوول دەکەن، بە هەڵەداوان بـۆی دەچن ﴿٥٧﴾ لەوان کەسانێ هەن کە لە دابەش کردنی سەدەقە و دەسکەوت لە تۆ بە گازندەن و ڕەخنە لە تۆ دەگرن جا ئەگەر لەوانە بەوان بدرێ ڕازی دەبن، ئەگەر پێیان نەدرێ، تووڕە و قەڵس دەبن و دەبۆڵێنن (چ مـافی ئەوان بـێ یـا مافیـان نەبـێ) ﴿٥٨﴾ ئەگەر ئەوان بەوەی کە خـوا و پێغەمبەری ئەو پێیان ئەدا ڕازی دەبوون و دەیانگوت: خوا بەسـە بـۆ ئـێمە، لە دواییـدا خـوا و پێغەمبەری خوا لە فەزڵـی خـۆی ئەمانـداتی، ئـێمە تەنیـا ڕەزای ئەومـان دەوێ (ئەگەر وابـن بەسوودیانە) ﴿٥٩﴾ زەکات تەنیا بۆ هەژاران و مسکێنان و کرێکارانێکە کە بۆ (کۆکردنەوەی) ئەو کار دەکەن و بەختیش بکـرێ بـۆ هـۆگری نەیـاران تـا دڵیـان بـۆ لای خـوا ڕابکێشـێ، (ئەو زەکاتەیان پـێئەدرێ)، بـۆ ئـازادکردنی کـۆیلان و یەخسـیر، بـۆ (دانەوەی قەرزی) قەرزداران و هەروا زەکات بدرێ لە ڕێگای (پتەو کردنی) ئایینی خوا، بۆ ئەوانەیە کە لە ڕێگا بەجـێمـاون، ئەمە بڕیـار و ئەرکـێکە لە خـواوە، خـوا زانـا و لەکـارزانە ﴿٦٠﴾ لەوانە کەسـانێک هەن کە پێغەمبەر ئازار ئەدەن و دەڵێن: ئەو خۆشباوەڕ و گوێڕادێرە! بڵێ: گوێ لە چاکە دەگـرێ کە بە قازانجی ئێوەیە، ئەو بـڕوای بە خـوایە و (هەروەهـا) بـڕوای بە بـڕواداران هەیە و ڕەحـمەتە بـۆ کەسانێ لە ئێـوە کە بڕوایـان هێنـاوە، ئەوانەش کە ڕاسـپاردەی خـوا، عەزیەت و ئـازار ئەدەن، عەزابی دەردناکیان بۆ هەیە ﴿٦١﴾

Dr. Saleh Ebrahimi

بۆ ئێوە سوێند بە خوا ئەخۆن تا ئێوە ڕازی بکەن، کەچی شیاوتر ئەوەیە کە خوا و پێغەمبەری خوا ڕازی بکەن، ئەگەر (ڕاستبێژن و) بڕوادارن ﴿٦٢﴾ بۆ دەبێ نەیانزانیبێ هەرکەسێکی لەگەڵ خوا و پێغەمبەری خوادا دوژمنی بکا، بۆ ئەو ئاگری جەهەندەم هەیە کە بۆ هەمیشە لەوێدا قەتیس دەمێنێتەوە، ئەمە بەدنێوی و ڕیسوایی و نەنگێکی گەورەیە ﴿٦٣﴾ دووڕووەکان مەترسی ئەوەیانە کە سوورەتێک بە دژی ئەوان بێتە خوارێ و خەبەریان پێبدا و ئەوەی وا لە دڵ و دەروونیاندایە ڕازەیان ئاشکرا بکا، بڵێ ئێوە گاڵتە و گەپجاڕ بکەن، ئەوەی وا لێی دەترسن و خۆی لێ دەپارێزن، خوا ئاشکرای دەکا! ﴿٦٤﴾ ئەگەر لەوانە پرسیار بکەی (بۆچ ئەم کارە ناشیاوانەتان ئەنجام داوە)، ڕاست دەڵێن: کایە و گاڵتەمان دەکرد، بڵێ: ئایا بە خوا و نیشانەی خوا و بە پێغەمبەری خوا گاڵتە دەکەن؟ ﴿٦٥﴾ (بڵێ:) عوزر نەهێننەوە (کە بێکەڵکە، چونکە) ئێوە دوای بڕواهێنان بوونە دژی ئیسلامەتی، ئەگەر تاقمێ لە ئێوە (لەبەر تۆبە کردن) خۆش ببین، دەبێ تاقمێتر ئازار بدرێن، چونکە ئەوانە تاوانبار بوون ﴿٦٦﴾ پیاوانی دووڕوو و ژنانی دووڕوو وەکوو یەکن و هەموو لە یەکترن، ئەوانە بە خراپە فەرمان ئەدەن و ڕێ لە چاکە دەگرن و دەستیان (لە بەخشین) دەقووچێنن، خوایان لە بیر بردەوە و خوایش ئەوانی لەبیر بردووە (و ڕەحمەتی خۆی لێبڕیون)، هەر دووڕووەکان خوانەناسن و لە ڕێ لادەرن ﴿٦٧﴾ خوا بە پیاوان و ژنانی دووڕوو، وە بە خوانەناسان بەتێکڕا بەڵێنی ئاگری جەهەندەمی داوە کە بۆ هەمیشە سەرپاک گشتیان لەوێدا قەتیس ئەمێننەوە، ئەوە بۆ ئەوان بەسە، خوا ئەوانەی لە ڕەحمەتی خۆی دوور خستۆتەوە، عەزابی هەمیشەیی هەر بۆ ئەوانە ﴿٦٨﴾

دكتورسا لح ئيبراهيمى

(ئێوە دووڕووەکان) هەروەک کەسانێکن کە بەر لە ئێوە بوون (و ڕێگای دووڕوویییان گرتە بەر)، ئەوانە لە ئێوە قەویتر و بەوزەتر و ماڵ و منداڵیشیان زۆرتر بوو، ئەوان لە بەشی خۆیان (لە دنیا لە ڕێگای هەوەس و تاواندا) کەڵکیان وەرگرت، ئێوەش لە بەشی خۆتان (لەم ڕێگایەدا) کەڵکتان وەرگرت، هەر بەو جۆرەی ئەوانەی بەر لە ئێوە کەڵکیان وەرگرت، ئێوە تووشی پڕوپووچ بوون هەروەک ئەوانە تووشی بوون؛ ئەوان لە دنیا و ئاخیرەتدا کار و کردەوەیان بەفیڕۆ چوو، هەر ئەوانەش زیان لێکەوتوون ﴿٦٩﴾ ئایا هەواڵی کەسانێ کە بەر لەوان بوون، بەوان نەگەیشتووە، هۆزی نووح و عاد (هۆزی هوود) و سەموود (هۆزی ساڵح) و هۆزی ئیبراهیم و یارانی مەدیەن (هۆزی شوعەیب) و شارە ژێر و ڕوو کراوەکانی (هۆزی لووت) کە پێغەمبەرەکانیان بە بەڵگەی ڕوونەوە هاتنە لایان (بەڵام وەریان نەگرتن)، دیارە خوا ستەمی لەوان نەکردووە، بەڵکوو خۆیان ستەمیان لە خۆیان کردووە ﴿٧٠﴾ پیاوان و ژنانی بڕوادار دۆستی یەکترن، بە چاکە فەرمان ئەدەن و بەر لە خراپە و کاری پیس و دزێو و ناحەز و نالەبار دەگرن و نوێژ بەجێدێنن و زەکات دەدەن، و لە خوا و پێغەمبەری خوا ئیتاعەت دەکەن، لە دواییدا خوا ئەوانە دەخاتە بەر ڕەحمەتی خۆی، خوا فرە بەدەسەڵات و لەکارزانە ﴿٧١﴾ خوا بە پیاوان و ژنانی بڕوادار بەڵێنی باغگەلێکی لە بەهەشت داوە کە چۆمەئاو بەخوڕ بە بن دارەکانیاندا ئەڕوا، بۆ هەمیشە لەوێدا ئەمێننەوە و خانووبەرەگەلێ بە باغاتی بەهەشتی عەدەنی پێداون، وە ڕەزای خوا (لە هەموو ئەوانە) باشترە! دەسکەوتی گەورەش هەر ئەمەیە ﴿٧٢﴾

Dr. Saleh Ebrahimi

دکتورسا لح ئیبراهیمی

ئەی پێغەمبەرا! لەگەڵ خوانەناسان و دووڕووەکاندا بە شەڕ وەرە و بەسەریاندا توند و تـووڕە بە، جێگایـان جەهەنـدەمە و چ چارەنووسـێکی خـراپە ﴿٧٣﴾ سـوێند بە خـوا دەخـۆن (کە قسـەی خراپیان لە پشت سەری پێغەمبەر) نەگوتووە، کەچی بە یەقین قسەی خوانەناسانەیان کردووە، دوای موسوڵمان بوون، لە دین پەشیمان بوونەتەوە و (بۆ کاری خراپ) لێبڕان کە بۆیان نەلـوا و نەڕەخسا، هەر لەبەر ئەوەی کە خوا و پێغەمبەری خوا ئەوانی بەو چاکەیە بێنیاز کردوون، جـا (بەم حاڵەشەوە) ئەگەر تۆبە بکەن، بۆیان چاکتر ئەبێ، ئەگەر ملبادەن لەم دنیا و ئەو دنیا خوا بە ئازارێکی دەردناک جەزرەبەیان ئەدا، لەسەر ئەم خاکە هـیچ یـار و پشـتیوانێکیان بـۆ نییـە ﴿٧٤﴾ لەوانە کەسانێک هەن کە پەیمانیان لەگەڵ خوا گرێ دا کە شەرتە، ئەگەر خوا لە چاکەی خۆی ماڵمان بداتێ، خێـر و خێـرات ئەکەیـن و لە پیاوچاکـان دەبـین ﴿٧٥﴾ جـا کـاتێ خـوا لە چاکەی خۆی بەشی پێ دان، ڕژدییان لەسەر کرد و ملیـان بـادا، ئەوان ڕوو وەرگێـڕن ﴿٧٦﴾ جـا لەبەر ئەوەی پەیمانی خوایان شکاند و درۆیشـیان لەگەڵ خـوا کـرد، دووڕوویـی هەر لە دڵیانـدا هێشتۆتەوە تـا ئەو ڕۆژەی دێـنەوە بەر بارەگـای خـودا ﴿٧٧﴾ ئایـا نەیانـدەزانی کە خـوا ڕاز و قسەی بە سرتەسرتی ئەوانی دەزانـی، خـوا لە هەمـوو نادیـار و نهێنییـەک زۆر ئاگـایە ﴿٧٨﴾ کەسانێ کە لەو بڕوادارانەی وا بە دڵ و گیان بێجگە لە زەکات، خێراتیش دەکـــــەن، تەوس و تەشـەر و تانەیـان لـێدەدەن (و دەڵـێن: ئەمە ڕووبینـی و ڕیایـە) و هەروا لەو کـــــەسانەی وا هـــەر ئەوەنـدەیان دەس دەڕوا کە دەیبەخشـن ئەوسـا گاڵتەیشـیان پـێدەکەن، خـوایش گـاڵتە بەمان دەکا ﴿٧٩﴾

Dr. Saleh Ebrahimi

چ داوای لێبوردنیان بۆ بکەی یا نەکەی، (تەنانەت) ئەگەر حەفتا جاریش داوای لێبوردنیان بـۆ بـکەی، هێمـان خـوا نایانبەخشـێ، ئەمە لەبەر ئەوەیە کە ئەوانە لە خـوا و پێغەمـبەرەکەی حاشایان کرد، خوا هۆزی خوانەناسان ڕێنوێنی ناکا ﴿٨٠﴾ فەرماننەبەران (لە جەنگی تەبووک) بەوە دڵخۆشن کە لە ماڵی خۆیانمان و لە هاوڕێ بوون لەگەڵ خوا و پێغەمبەری خـوا لایـان دا؛ دڵیان پێوە نەبوو بە ماڵ و گیان لە ڕێی خوادا خەزا بکەن و بکۆشن، دەیـانوت: لەم گەرمـایەدا (بۆ مەیدانی جەنگ) نەچن، بەوانە بڵێ: ئاگری جەهەندەم لەمەیـش گەرمتـرە، ئەگەر فامیـان دەکرد ﴿٨١﴾ جا با ئەوان کەم پێبکەنن و زۆر بگرییێن، لە سـزای ئەم کـارانەی ئەنجامیـان داوە ﴿٨٢﴾ جا هەرکاتێ خوا تۆ بۆ لای ئەوان بگەڕێنێـتەوە، جـا لە تـۆ ئیجـازەی چـوونەدەرێ (بـۆ مەیدانی خەزا) بخوازن، بڵێ: هیچ کاتێ لەگەڵ من نایەنەدەرێ و هەرگیـز لەگەڵ منـدا، لەگەڵ دوژمندا ناجەنگن، چونکە ئێوە یەکەم جار بە دانیشتن ڕازی بوون، ئێستاش لەگەڵ ملبادەرانا بمێننەوە ﴿٨٣﴾ کاتێ یەکێ لەوان مرد، هیچکات لەسەری نوێژ مەخوێنن، ئەوانە حاشـایان لە خـوا و پێغەمـبەرەکەی کـرد، لە حاڵێکـدا بە ناموسـڵمانی مـردن ﴿٨٤﴾ مـاڵ و منـاڵی ئەوان نەبێتە هۆی سەرسووڕمانی تۆ (ئەوانە بۆ ئەوان نیعمەت نییە، بەڵکوو) بەڕاستی خـوا ئەیەوێ بە هۆی ئەوانەوە لە دنیادا جەزرەبەیان بدا، گیانیان دەربچـێ لە حاڵێکـدا کە خوانەنـاس بـوون ﴿٨٥﴾ کاتێ ســووڕەیەک دێتە خوارێ کە بـڕوابە خـوا بێـنن و هـاوڕێ لەگەڵ پێغەمـبەرەکەی خەزا بـکەن؛ کەسـانێ لــەوان: (دووڕووەکـان) کە دەسـەڵات و وزەشـیان هەیە، لە تـۆ ئیجـازە دەخوازن و دەڵێــن: وازمان لــێ بێنێ و لێمان بگەڕێ با لەگەڵ دانیشتووەکان بین (کە لە خەزا تەرخان بن ﴿٨٦﴾

ئەوانە ڕازی بوون کە لەگەڵ دانیشتووان بن و مۆر لە دڵیان دراوە و هیچ تێناگەن ﴿٨٧﴾ بەڵام پێغەمبەر و ئەوانەی کە بڕوایان بەو هێناوە بە ماڵ و گیانیان کەوتنە خەزا، خۆشی و چاکە هەر بۆ ئەوانە و هەر ئەوانیشن ڕزگار ﴿٨٨﴾ خوا بۆ ئەوان باغگەلێکی ساز داوە کە چۆمەئاو بە بن دارەکانیدا بەخوڕ دەڕوا، بۆ هەمیشەش لەوێدا ئەمێننەوە، ئەمە ڕزگارییەکی مەزنە ﴿٨٩﴾ بیانووگرانی عەرەبی دەشتەکی هاتنە (لای تۆ) کە ئیجازەی دانیشتنیان پێ بدرێ، کە نەچنە خەزا، بەڵام ئەوانەی وا بە خوا و پێغەمبەری خوا درۆیان وت (بێ‌عوزر لە ماڵی خۆیان) دانیشتن، لە دواییدا کەسانێ لەوانە خوانەناس بوون (و عوزریان نەبوو) بەم زووانە ئازار و عەزابێکی دەردوییان دەگاتێ ﴿٩٠﴾ بۆ بێ‌هێزان و نەخۆشان و لەشبەبار و ئەوانەی کە هیچیان بە دەستەوە نییە (کە بۆ خەزا) خەرجی بکەن، تاوانێک نییە (کە لە جەنگدا بەشدار نەبن)، کاتێ بۆ خوا و پێغەمبەری خوا خێرخوازی بکەن (و لەوەی وا لە وزەیاندایە درێغ نەکەن) هەروا تاوانێک لەسەر کارچاکان نییە، خوا لێبور و دڵاوێنە ﴿٩١﴾ (هەروا) تاوانێک بۆ ئەوانە نییە، کاتێ بێنە لای تۆ تا بۆ (جەنگ) سواریان بکەی، وتت: چارەوێیەکم نییە کە ئێوەی سوار بکەم، (لای تۆ) گەڕانەوە، کەچی لە خەفەتا فرمێسک تزابووە کالانەی چاویان، چونکە شتێکیان نەبوو (تا لە ڕێگای خوادا) خەرجی بکەن ﴿٩٢﴾ ڕێگای گازندە و تاوانبار کردن تەنیا بۆ کەسانێک ئاواڵەیە کە لە تۆ ئیجازە دەخوازن، کەچی بێ‌نیازن، ئەوانە ڕازی بوون کە لەگەڵ دانیشتووان بمێننەوە، نەچنە خەزا و خوا مۆری لە دڵی ئەوان داوە، جا لەبەر ئەوە هیچ شتێک نازانن ﴿٩٣﴾

کاتێ کە بۆ لای ئەوانە (کە لە خەزا کردن ملیان بادا) گەڕایتەوە، بۆ ئێوە عوزر دێننەوە، بڵێ: عوزر مەهێننەوە و هەرگیز باوەڕتان پێناکەین، بەڕاستی خوا ئێمەی لە هەواڵی ئێوە ئاگادار کردووە و خوا و ڕەسوولی خوا کردەوەی ئێوە دەبینن، لە پاشان بۆ لای کەسێ کە لە بەرپێوار و نادیار و نهێنی و دیار و خۆیا و ئاشکرای ئێوە ئاگایە، دەگێڕدرێنەوە، جا بەوەی ئەنجامتان داوە ئاگادارتان دەکاتەوە (و سزاتان دەدا) ﴿٩٤﴾ کاتێ بۆ لای ئەوان دەگەڕێیتەوە بۆ ئێوە سوێند بە خوا دەخۆن چاوپۆشییان لێبکەی، جا دووریيان لێبکە، ئەوانە چەپەڵ و پیسن و جێیان نێوەڕاستی دۆزەخە، بە سزای ئەوەی کردوویانە ﴿٩٥﴾ سوێندتان بۆ دەخۆن تا لێیان ڕازی بی، جا ئەگەر ئێوەش لێیان ڕازی بن، خوا لە تاقمی خوانەناسان و فاسقان ڕازی نابێ ﴿٩٦﴾ عەرەبی بیابانی لەبەر خوانەناسی و دووڕوویی سەخت و بێڕەزاترن و بۆ سنوور پێنەزانینی ئەوەی خوا بۆ پێغەمبەرەکەی ناردووە ناشی و لەکار نەزان و کوێلیترن و خوا زۆر زانا و لەکارزانە ﴿٩٧﴾ تاقمێ لەم عەرەبی بیابانی شتێک کە (لە ڕێگای خوادا) ئەیبەخشن بە زیانی ئەزانن، لایان وایە باژ و پیتاکیان لێ سەندراوە و بۆ ئێوە چاوەڕوانی ڕووداوەکانی دڵتەزێنن، بە خەیاڵ دەڵێن کە هەربینا بەو زووانە موسوڵمانان تووشی ڕووداوی بەدفەڕ بن، هەر بۆ ئەوانە، خوا بیسەر و فرە زانایە ﴿٩٨﴾ تاقمێ (تر) لە عەرەبە بیابانییەکان بڕوایان بە خوا و ڕۆژی بەرێ هەیە، ئەوەی کە دەیبەخشن بۆ نێزیکی لە خوایە و بۆ ئەمەیە کە پێغەمبەر بە دوعا و نزا لە بیریان نەباتەوە با بزانن کە هەربینا ئەوە ببێتە هۆی نیزیکی لە خوا و خوا دەیانباتە بەر بەزەیی خۆی، بەڕاستی خوا لێبور و دڵلاوێنە ﴿٩٩﴾

دکتور سا لح ئیبرا هیمی

پێشـــەنگانی یەکەمـــین لە ئاوارەکـــان و ئەوانەی وا یـــارمەتی ئاوارەکـــانی یەکەمینیـــان دا، ئەوانەیـــش کە بە چـاکی پەیڕەوییـان لەوان کـرد، خـوا لێیـان ڕازییە و ئەوانـیش لەو ڕازیـن، و باغگەلێکی (لە بەهەشت) بۆ ئامادە کردوون کە چۆمەئاو بە بن دارەکانیدا ئەڕوا، هەمیشەیش لەوێدا دەمێننەوە و ئەمەش دەسکەوتێکی گەورەیە ﴿١٠٠﴾ لە (نێو) عەرەبی (بیابانی) کە لە دەوری تۆن، دەستەیەکیان دە ڕوون و هەندێکیش لە خەڵکی مەدینە دووڕوون، سـەخت لەسـەر دووڕوویی پێدادەگرن و هەر بۆ دووڕوویی ڕاهاتوون و بە تەواوی بار هاتوون کە نایانناسـی (و) ئێمە دەیانناسین، ئێمە دوو جار ئازاریان دەدەین، ئەوسـا بـۆ لای جەزرەبەی گەورە (لەو دنیـا) بەرێ دەکرێن ﴿١٠١﴾ هەندێتر ددانیان بە تـاوانی خۆیـان دانـا و کـردەوەی چـاک و ناچاکیـان لێکدا، بەڵکوو خوا تۆبەی ئەوانە قەبووڵ بکا، بەڕاستی خوا لێبور و دڵلاوێنە ﴿١٠٢﴾ لە ماڵی ئەوان سەدەقە (زەکات) بگرە تا بە هـۆی ئەوە پاکیـان بکەیـتەوە و پەروەردەیـان بـکەی (و لە کاتی زەکات وەرگرتندا) دوعا و سزای خێریان بۆ بکە، بەڕاستی دوعای تۆ هۆی ئۆقرە و ئـارام بوونی ئەوانە، خوا زۆر بیسەر و زانایە ﴿١٠٣﴾ ئایا نـازانن کە هەر خـوایە تـۆبە لە بەنـدەکانی قەبووڵ دەکا و سەدەقەیان لـێ وەردەگـرێ، بەڕاسـتی هەر خـوایە تـۆبە قەبووڵکـار و دڵلاوێـنە ﴿١٠۴﴾ بڵێ: (هەر کردەوەیەک کە پێتان خۆشە) بیکەن، جا لە دواییدا خوا و ڕاسپاردەی خوا و بڕواداران کردەوەی ئێوە دەبینن (و دەیناسن و پێیدەزانن) و بە زوویی دەگەڕێـنەوە لای زانـا و ئاگای نادیار و نهێنـی و دیـار و ئاشـکرا، جـا بەوەی دەتـانکرد ئاگادارتـان دەکـاتەوە ﴿١٠۵﴾ هەندێتر چاوەڕێی فەرمانی خوادان، سا یا جەزرەبەیان ئەدا یا تۆبەیان لێ قەبـووڵ دەکـا، خـوا زانا و لەکارزانە ﴿١٠۶﴾

Dr. Saleh Ebrahimi

دکتور سالح ئیبراهیمی

(هەندێتر لەوانە) کەسانێکن مزگەوتێکیان بۆ زیان گەیاندن (بە موسڵمانان) (بۆ بە هێزکردنی خوانەناسی دژایەتی و پژگ و بڵاوی لە نێو بڕواداراندا سازدا و تا ڕوانگە و قەلە منداەرەیەک بێ بۆ کەسێ کە لەبەرا لەگەڵ خوا و پێغەمبەری خوادا ملەبەملانێی کردبوو، بە هەقیقەت ئەوانە سوێند دەخۆن کە بێجگە لە چاکە نیاز و ویستێکمان نەبووە، بەڵام خوا شایەدی ئەدا کە درۆزنن ﴿١٠٧﴾ هیچ کاتێ لەوێدا ڕامەوەستە (نوێژ مەکە)، ئەو مزگەوتەی وا لە ڕۆژی یەکەمەوە لەسەر هەستی خواترسی دامەزرابێ شیاوترە کە لەوێدا ڕاوەستی (نوێژی تێدا بخوێنی)، لەوێدا پیاوانێک هەن کە پێیان خۆشە پاک و خاوێن بن، خوا پاکانی خۆشدەوێ ﴿١٠٨﴾ ئایا کەسێ کە هیم و بنەڕەتی ئەوەی لەسەر هەستی خوا پەرستی و ڕەزای خوا دارشتووە، چاترە یا کەسێ کە بنەرەتی ئەوەی لەسەر لێوارەی کەندالی فشەڵۆک و ڕووخەک و هەڵدێریکی بۆش داناوە، جا لەناکاو لەگەڵ ئەودا دەتەپێتە ناو ئاگری جەهەندەمەوە، خوا تاقمی ستەمکاران ڕێنوێنی ناکا ﴿١٠٩﴾ (بەڵام) ئەم بنایەی خانووە کە ئەوان دایاننا، هەمیشە دڵەخورپێ و دوودڵی لە دڵ و دەروونیاندا دێڵێتەوە، مەگەر دڵیان لەتلەت و کوتکوت بێ (و بمرن ئەنا لە دڵیان دەرنایێ)، خوا فرە زانا و لەکارزانە ﴿١١٠﴾ خوا گیان و ماڵی بڕوادارانی کڕیوە کە بەهەشتیان بداتێ (لەبەر ئەوەی) لە ڕێگای خوادا جەنگ دەکەن، جا دەکوژن و دەیش‌کوژرێن، ئەمە بەڵێنێکی هەقە لەسەر ئەو (کە) کە لە تەوراة و ئینجیل و قورئاندا باسی کراوە، چ کەسێ لە خوا بە بەڵێنی خۆی وەفادارترە، مزگێنییان بێ بۆ ئەو کڕین و فرۆشتنەی لەگەڵ خوادا کردووتانە و هەر ئەمەیشە دەسکەوتێکی گەورە ﴿١١١﴾

Dr. Saleh Ebrahimi

(بڕواداران ئەمـانەن:) تۆبەکـاران و خواپەرسـتان و عـیبادەتکـاران و ڕۆژووگـران سـپاسوێـژان، سەیرانکەران (بۆ فێربوونی ئەزموون و عیلم و زانین)، کڕنۆش و سـوژدەبەران، فەرمانـدەران بە چاکە و بەرگیریکەران لە خراپە، پـارێزەرانی سـنوور و کەوشـەنی خـوا، بە بڕوادارانێکـی ئـاوا مزگێنی بدە (کە بەهەشت هـی ئەوانـە)﴿١١٢﴾ بـۆ پێغەمـبەر و بـڕواداران ناشـێ کە بـۆ بـت پەرستان (لەبەر خوا بۆیان) بپاڕێنەوە، هەرچەندە خزمی نێزیکیشـیان بـن، دوای ئەوەی سـوور بۆیان ڕوون بۆوە کە ئەوانە جەهەندەمین ﴿١١٣﴾ داواکردنی ئیبراهیم بۆ خۆشبـوون لە بـاوکی (ئازەری مامی) لەبەر قەول و بەڵێنێک بوو کە بەوی دابوو، بەڵام کاتێ بۆی ڕوون بـۆوە کە ئەو دوژمنی خوایە، بێزاری لێکرد و خۆی تێنەگەیانـد (چونکـە) بەڕاسـتی ئیبـراهیم زۆر دەس بە دوعا و نزا و لەسەرخۆ بوو ﴿١١٤﴾ وا نەبووە کە خوا هۆزێک دوای ڕێنوێنی کردنیان لاڕێ بکا و سزایان بدا تا دیاری نەکا دەبێ لە چی خـۆ بپـارێزن، بۆیـان ڕوون بکـاتەوە، بەڕاسـتی خـوا بە هەموو شتێک زانایە ﴿١١٥﴾ بەڕاستی موڵک و دەسەڵاتی ئاسمان و زەوی بۆ خوایە، دەژیێنێ و دەمرێنێ، بێجگە لە خوا پشتیوان و یاوەرێکتان بۆ نییە ﴿١١٦﴾ بە هەقیقەت خوا پێغەمبەر و ئەوانەی دەربەدەرن و ئەوانەی یارمەتیدەرن و ئەوانەی کە لە دەمەوساتی سەختی و تەنگـانەدا (لە جەنگی تەبووک) پەیڕەوییان لە پێغەمبەر کرد، دوای ئەوەی کە نێزیک بوو دڵ و دەروونـی هەندێ لەوانە (لە ڕێـی هەق) لادا (و لە جەنـگ بگەڕێـنەوە) لە دواییـدا خـوا تـۆبەی ئەوانـی قەبووڵ کرد، بەڕاستی خوا سەبارەت بەوان دڵسۆز و دڵلاوێنە ﴿١١٧﴾

(هه‌روا) له‌باره‌ی ئه‌و سێ که‌سه (كعب بن مالک و هلال بن اميّة و مرارة بن الربيع) که له جه‌نگی ته‌بووک به‌شدارییان نه‌کرد، موسڵمانانیش پێوه‌ندی خۆیان له‌گه‌ڵ ئه‌واندا بڕیبوو؛ تا وایان به سه‌ر هات که ئه‌م گۆی زه‌وییه هه‌راوه‌یان لێ وه‌ته‌نگ هات؛ خۆیشیان ته‌نگانه‌یان هاتێ و زانییان که بێجگه له خوا په‌نایه‌ک نییه، له پاشان خوا ئه‌وانی به‌خشی تا بگه‌ڕێنه‌وه، خوا تۆبه قه‌بووڵ ده‌کا و فره دڵاوێنه ﴿١١٨﴾ ئه‌ی که‌سانێ که بڕواتان هێناوه! له (نافه‌رمانی) خوا خۆبپارێزن و له‌گه‌ڵ ڕاستان بن (خۆپارێزان و ڕاستان له ئایه‌تی ١٧٧ به‌قه‌ره: چێڵه‌زه‌رد به‌یان کراوه) ﴿١١٩﴾ ناگونجێ بۆ خه‌ڵکی مه‌دینه و ده‌وروبه‌ری له عه‌ره‌به‌کانی بیابانی که ڕاسپاده‌ی خوا به‌جێبێڵن و گیانی خۆیان له گیانی پێغه‌مبه‌ر خۆشتر بوێ، ئه‌مه له‌به‌ر ئه‌وه‌یه که تینوێتی، ماندوویه‌تی و برسێتی له ڕێگای خوادا و هه‌ر هه‌نگاوێ که ببێته هۆی تووڕه‌بوونی خوانه‌ناسان، زه‌ره‌ر له دوژمندان، گشتی خوا به چاکه بۆیان ده‌نووسێ، به‌ڕاستی خوا پاداشی کارچاکان زایه ناکا ﴿١٢٠﴾ هه‌ر چه‌نده ماڵ و دراوێکی ده‌یبه‌خشن، که‌م نه زۆر، و هه‌ر دۆڵ و گه‌ڵێ که بۆ جه‌نگ له ڕێی خوا ده‌یبڕن و پێیدا ده‌رباز ده‌بن و ده‌ڕۆن خوا بۆیان ده‌نووسێ بۆ ئه‌وه‌ی باشترین پاداشیان پێبدا ﴿١٢١﴾ ناگونجێ بڕواداران هه‌موو (بۆ خه‌زا) بڕۆن، جا با له هه‌ر ده‌سته‌یه‌ک له‌وان هه‌ندێ بڕۆن تا له دین (و زانسته کانی ئیسلامیدا) ئاگاداری په‌یدا بکه‌ن و له کاتی گه‌ڕانه‌وه، بۆ لای خێڵی خۆیان ئه‌وان بترسێنن تا (له نافه‌رمانی خوا) بترسن تا به‌ڵکوو (له گوناح) خۆ ڕابگرن ﴿١٢٢﴾

ئەی کەسانێ کە بڕواتان هێناوە! لەگەڵ خوانەناسانێ کە لێتان نێزیکترن جەنگ بکەن (و دوژمنی دوورتر، ئێوە لە دوژمنانی نێزیک غافڵ نەکا) و ئەوانە ئەبێ لە ئێوەوە زەبروزەنگ و توندوتیژی هەست بکەن، بزانن کە بەڕاستی خوا لەگەڵ خۆپارێزانە ﴿١٢٣﴾ هەر دەمێ کە سوورەتێک دێتە خوارێ، هەندێ لە دووڕووەکان (بە یەکتر) دەڵێن: ئەم سوورەتە بڕوای کێهەتانی زیاد کرد؟ (بەوان بڵێ:) بەڵام کەسانێ کە بڕوایان هێناوە بڕوایان زیاد بووە و ئەوان بەکەیف و خۆشحاڵن ﴿١٢٤﴾ بەڵام ئەوانەی لە ناو دڵ و دەروونیاندا دەغەز و نەخۆشی هەیە، پیسی و ناپاکی لەسەر پیسی و ناپاکییان زیاد بووە و بەخوانەناسی مردیشن ﴿١٢٥﴾ ئایا ئەوانە نابینن کە لە هەر ساڵێکدا جارێک یا دوو جار تاقی دەکرێنەوە؟ هێمان پەشیمان نابنەوە و تۆبە ناکەن و ناخەنەوە بیر و تەمێ نابن ﴿١٢٦﴾ هەرکاتێ سوورەتێک بێتە خوارێ، هەندێ لەوان (دووڕووەکان) بۆ یەکتر دەڕوانن (و دەڵێن) ئایا کەسێ کە ئێوە دەبینێ (و ئەگەر لای پێغەمبەر بڕۆین، کەس پێمان نازانێ)، لە پاشان دەگەڕێنەوە (دەچنە دەرێ)، خوا دڵیان لە (هەق) دەگێڕێتەوە، بەڕاستی ئەوانە هۆزێکن نافامن (و بێزانستن) ﴿١٢٧﴾ بە هەقیقەت پێغەمبەرێک لە خۆتان بۆ لاتان هات کە دەرد و بەڵا و ڕەنجی ئێوە لەسەر ئەو گران و سەختە و لەسەر ڕێنوێنی ئێوە سوورە و سەبارەت بە بڕواداران دڵسۆزیکی فرە دڵاوێنە ﴿١٢٨﴾ جا ئەگەر ئەوانە ڕوویان (لە هەق) وەرگێڕا (نیگەران مەبە) بڵێ: خوا بۆ من بەسە، هیچ خودایێ بێجگە لەو نییە و پشتم هەر بەو بەستووە و هەر ئەویشە خێوی تەختی بەختی گەورەیە ﴿١٢٩﴾

سوورەی یوونس ١٠٩ ئایەتە